

Gdańsk, 19.01.2026 r.

dr hab. Maciej Matczak, prof. UMG
Katedra Logistyki i Systemów Transportowych
Uniwersytet Morski w Gdyni
Ul. Morska 81-87
81-225 Gdynia

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. Tomasza Laskowicza zatytułowanej
*Identyfikacja ekonomicznego wpływu morskich farm wiatrowych na poziomie lokalnym
na podstawie analizy przypadku farm brytyjskich i polskich*
*(Identification of the Economic Impact of Offshore Wind Farms at the Local Level Based on Case
Studies of British and Polish Farms)*
przygotowanej w Szkole Doktorskiej przy Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego
pod kierunkiem promotora prof. dr hab. Jacka Zauchy
oraz promotora pomocniczego dr Łukasza Dopierala

Recenzja przygotowana w odpowiedzi na pismo E001.6110.25 z dnia 23 października 2025 roku
Przewodniczącego Rady Dyscypliny Ekonomia i finanse dr hab. Leszka Czerwonki, profesora
Uniwersytetu Gdańskiego.

Recenzowana rozprawa doktorska, posiadająca charakter zbioru opublikowanych artykułów naukowych, oceniona została zgodnie z wymaganiami określonymi dla prac doktorskich (art. 187 ust. 1-3), wskazanych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.). Niniejszą recenzję przygotowano w oparciu o dokumenty przesłane przez Radę Dyscypliny Ekonomia i finanse, Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego w dniu 19 listopada 2025 roku zawierające wskazane wyżej pismo oraz oprawiony wydruk rozprawy doktorskiej.

Opis przedstawionej rozprawy

Rozprawa doktorska pana mgr. Tomasza Laskowicza, zatytułowana „Identyfikacja ekonomicznego wpływu morskich farm wiatrowych na poziomie lokalnym na podstawie analizy przypadku farm brytyjskich i polskich” przygotowana została w formie oprawionego dokumentu o objętości 151 stron zawierającego pięć podstawowych części. Pierwszym jej elementem jest streszczenie przygotowane w języku polskim i angielskim. Kolejną, numerowaną częścią rozprawy jest Wstęp, w którym Doktorant prezentuje zarówno cele i uzasadnienie podjętej tematyki, strukturę pracy, zarys metodologii, a także wskazuje na kluczowe wyniki swoich badań. W drugiej części wskazuje na literaturę przedmiotu. Trzecia część rozprawy zawiera informacje dotyczące dorobku naukowego Doktoranta, który odnosi się głównie do udziału w konferencjach, współpracy międzynarodowej, a także współpracy z otoczeniem gospodarczym. Integralnym elementem trzeciej części jest wykaz publikacji stanowiących podstawową część rozprawy doktorskiej. Wykaz ten zawiera sześć publikacji, w tym cztery opublikowane w latach 2021-2024 (publikacje nr 1-4) oraz dwie złożone do wydawnictw w 2025 roku (publikacje nr 5-6). Wskazane są ponadto parametry bibliograficzne Autora oraz udostępnione oświadczenia współautorów. Czwarta część rozprawy składa się z kopii wskazanych publikacji. Rozprawa została przygotowana w sposób zwięzły i staranny, gdzie na pochwałę zasługuje syntetyczne opisanie kluczowych wyzwań badawczych, elementów merytorycznych oraz struktury rozprawy, a także wniosków zdefiniowanych na podstawie prowadzonych badań.

Doktorant nie ustrzegł się jednak kilku usterek i niespójności, wśród których za najistotniejsze można uznać następujące. Po pierwsze, w kontekście warunków wskazanych w Ustawie (art. 187 ust. 3) kwestią budzącą zasadniczą wątpliwość jest wskazanie jako elementu rozprawy dwóch opracowań (nr 5-6), które nie zostały opublikowane, a jedynie złożone do wydawnictw we wrześniu (nr 5) i sierpniu (nr 6) 2025 roku. Ustawa jednoznacznie wskazuje na wymóg opublikowania artykułów naukowych stanowiących element rozprawy doktorskiej „zbiór opublikowanych i powiązanych tematycznie artykułów naukowych”. Druga kwestia to lista publikacji (część 3.2.1.), która jest niespójna z przedstawionymi do recenzji kopiami artykułów (część 4), co dotyczy pozycji nr 6. Na liście Doktorant wskazuje na manuskrypt „Majkowska A., Laskowicz T. (2025), *Analysis of Offshore labour market trends: Evidence from Poland, Germany and the United Kingdom*, artykuł złożony do czasopisma *Local Economy* w dniu 12 sierpnia 2025 r.”, natomiast wśród kopii znajduje się materiał zatytułowany: „*The Role of Offshore Wind Energy Development in Job Creation: A Real-Time Data Analysis Using LinkedIn in Poland, Germany and United Kingdom*”. Co więcej, w materiale (część 4) brak jest wskazania autorów tekstu. Niespójność ta występuje również w części 1.2 (s. 20) przedstawiającej strukturę pracy („*Analysis of...*”), a także 2.3.2. (s. 42) prezentujących oświadczenie współautorów publikacji („*The Role of...*”). Jednocześnie, duży niedosyt pozostawiają same oświadczenia współautorów, które powinny umożliwić recenzentowi jednoznaczną identyfikację wkładu Doktoranta w przygotowanie przedmiotowych publikacji. Informacje zawarte w przedłożonych dokumentach (część 3.2.3) nie pozwalają na taką ocenę, bowiem dla większości osób zaangażowanych w przygotowanie niniejszych prac powielane są schematyczne wskazania (np. „konceptualizacja badań”, „zasoby”, „wizualizacja”).

Niestety, również w innych częściach rozprawy nie znajduje się takie, precyzyjne wyjaśnienie. Trzeba także dodać, jako uwagę techniczną, że część oznaczona jako „2. Literatura” nie powinna stanowić osobnej części rozprawy, bowiem odnosi się do innej, tutaj odrębnej części „1. Wstęp”.

Ocena merytoryczna rozprawy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska stanowi spójny logicznie wywód naukowy oparty o zbiór artykułów, co zaprezentowane zostało w jej pierwszej części (Wstęp). Doktorant opisuje tam zarówno tło prowadzonych badań, jak i określa problem badawczy, lukę w wymiarze naukowym i empirycznym, a także pokazuje cel główny oraz cele szczegółowe. Powyższe elementy zostały zdefiniowane prawidłowo, a jedynie można mieć wątpliwość co do realizacji celu szczegółowego, w którym Autor odnosi się do wpływu sektora MEW na konkurencyjność gospodarki oraz nowe formy aktywności ekonomicznej (niestety brak jest bezpośredniego odniesienia do realizacji tych celów w części wynikowej 1.4.). Kolejnym elementem zawartym w rozprawie jest opis struktury rozprawy uwzględniający kolejne opracowania stanowiące zbiór artykułów. Ich wstępny przegląd nasuwa wątpliwość, czy zasadnym było wskazanie Wielkiej Brytanii w tytule rozprawy, bowiem zakres prowadzonych badań jest z jednej strony szerszy, z drugiej głównie skoncentrowany na Polsce. Kwestia ta nabiera jeszcze większego znaczenia w kontekście formalnych możliwości włączenia publikacji nr 5 i 6 do rozprawy, jako tekstów nieopublikowanych. W części nawiązującej bezpośrednio do metodologii badań własnych, Autor prezentuje zestawienie hipotez oraz metod i narzędzi badawczych wykorzystanych w rozprawie. Potwierdza to zarówno wszechstronność Doktoranta, jak i kreatywność w wykorzystaniu oryginalnych rozwiązań badawczych. Jedyna uwaga w tym kontekście dotyczy sposobu formułowania hipotez, które zdaniem recenzenta powinny być twierdzeniami, a nie jak wskazano „przypuszczeniami” (s. 25). Zbędne są więc określenia typu „zakłada się”, czy „założono”. Ostatnim elementem tej części rozprawy jest prezentacja wyników oraz dyskusja, która również została ustrukturyzowana zgodnie z kolejnością artykułów. Autor w części tej stwierdza, że uzyskane wyniki „potwierdzają” zasadnicze hipotezy badawcze rozprawy. Zdaniem recenzenta raczej umożliwiają przyjęcie postawionych hipotez. Co do prezentowanych wniosków, można zgłosić pewne wątpliwości, zarówno dotyczące wyższości renty gruntowej MEW w stosunku do innych typów zagospodarowania obszarów morskich, jak i stwierdzenia o niewspółmierności rozwoju europejskiego łańcucha dostaw do celów instalacji MEW. Kwestie te znajdują swoje odzwierciedlenie w pytaniach do Doktoranta zamieszczonych w dalszej części recenzji. Nieścisłością jest również wskazanie w tekście, w odniesieniu do artykułu nr 1 okresu badań obejmującego lata 2010-2020, choć w samej publikacji zaprezentowane są dane z lat 2011-2019.

Poniżej dokonano oceny poszczególnych publikacji stanowiących integralną część rozprawy. **Pierwszy artykuł** zatytułowany „*Financial performance of renewable energy producers: A panel data analysis from the Baltic Sea Region*” przygotowany przez czwórkę autorów, z czego pan mgr Tomasz Laskowicz posiadał 20% udział, wydany został w czasopiśmie *Energy Reports* w 2022 roku. Czasopismo uzyskało wycenę 100 pkt. według wykazu MEiN, jednakże nie zostało przypisane do dyscypliny ekonomia i finanse. W artykule dokonano analizy wyników finansowych przedsiębiorstw, producentów energii z krajów obszaru Morza Bałtyckiego (Dania, Niemcy, Polska, Finlandia, Szwecja, Łotwa, Litwa, Estonia) w latach 2011-2019. Kluczowym wyzwaniem badawczym była ocena wpływu specyfiki samych przedsiębiorstw (m.in. wielkość firm, forma własnościowa), jak i rodzaju ich działalności (energetyka tradycyjna, hydroenergetyka, energetyka solarna, energetyka wiatrowa) oraz miejsca aktywności (krajowe warunki rynkowe) na uzyskiwane rezultaty (m.in. ROA, ROE). Zarówno warstwa metodologiczna badania, zakres i złożoność przeprowadzonych badań, a także zdefiniowane rezultaty uznać można za prawidłowe. W artykule wskazano także istotne ograniczenia

oraz wyzwania dla dalszych badań w przedmiotowym zakresie, co ukazuje zdolność do krytycznej oceny własnych działań naukowych.

Artykuł potwierdza umiejętność trafnego definiowania problemów (celu, pytań, hipotez) oraz rozwiązań badawczych, a także posługiwania się adekwatnymi metodami i narzędziami badawczymi. Ponadto widoczna jest przekrojowa wiedza teoretyczna, jak również zdolność do wykorzystania kluczowych miar ekonomicznych i finansowych służących do oceny efektywności funkcjonowania przedsiębiorstw. Jest on potwierdzeniem umiejętności technicznych oraz formalnych przygotowania pracy naukowej. Niestety, na podstawie przedstawionej dokumentacji nie ma możliwości bezpośredniej identyfikacji realnego wkładu Doktoranta w przygotowanie artykułu.

Pewien niedosyt pozostawia jedynie część odnosząca się do rezultatów i dyskusji, bowiem uzyskane wyniki są dosyć ogólnie interpretowane. Jest to szczególnie istotne w kontekście wydarzeń gospodarczych i geopolitycznych mających miejsce w badanym okresie (2011-2019) w obszarze Morza Bałtyckiego, które niewątpliwie oddziaływały na uzyskane rezultaty.

Drugi artykuł rozprawy, zatytułowany „*Offshore Wind Energy Potential in Europe: A Forecast of Installed Capacities and Costs*” autorstwa pana mgr. Tomasza Laskowicza został opublikowany w czasopiśmie EUROPA XXI w 2022 roku. Czasopismo uzyskało wycenę 40 pkt. według wykazu MEiN i zostało przypisane do dyscypliny ekonomia i finanse. W badaniu Autor zestawia plany i zamierzenia krajów europejskich, ich ugrupowań, jak i samej Unii Europejskiej, dotyczące rozwoju morskiej energetyki wiatrowej (MEW) z ich potencjałem rozwojowym (przebieg morska, kapitał, łańcuchy dostaw) oraz przyszłymi efektami (produkcja energii, ograniczenie emisji, bezpieczeństwo energetyczne). Autor umiejętnie identyfikuje oraz analizuje podstawowe czynniki determinujące przyszły rozwój sektora, choć przeprowadzone kalkulacje mają generalny charakter. Jest to szczególnie widoczne w odniesieniu do kwestii łańcuchów dostaw, gdzie badanym elementem są jedynie plany i możliwości produkcyjne turbin wiatrowych. Poza obszarem zainteresowania pozostają inne ważne komponenty (m.in. stacje energetyczne, kable) oraz usługi (posadowienie fundamentów, instalacja turbin, kładzenie kabli podwodnych, etc.) niezbędne do budowy farm wiatrowych na morzu. Co prawda Autor wspomina o tego rodzaju zasobach (m.in. infrastruktura portowa, flota instalacyjna, dedykowane zasoby ludzkie) jednakże nie odnosi się szerzej do tych kwestii.

W odniesieniu do tekstu można wskazać kilka elementów dyskusyjnych. Pewna niespójność występuje bowiem pomiędzy tytułem, a zawartością artykułu. W ocenie recenzenta kwestia „prognozowania”, która pojawia się w tytule, jest w samym badaniu traktowana wtórnie. Zasadniczo w analizie opierano się o zdefiniowane na poziomie krajowym, czy unijnym plany, a więc wskazywano raczej na wielkość i harmonogram potrzeb oraz efektów wynikających z realizacji tych planów. Wątpliwości budzą ponadto niektóre stwierdzenia wykorzystane w pracy, jak określenie morskiej energetyki wiatrowej jako „tania energia odnawialna”, czy częste powoływanie się na „kryzys energetyczny” w Europie. Nie umniejsza to jednak całościowej, pozytywnej ocenie pracy.

Niniejszy artykuł potwierdza przekrojową wiedzę Doktoranta dotyczącą elementów, relacji oraz struktur i zależności rozwojowych, funkcjonalnych oraz operacyjnych sektora morskiej energetyki wiatrowej. Jednocześnie wykazuje na umiejętność do poszukiwania oryginalnych sposobów rozwiązania problemu badawczego oraz modelowego podejścia prowadzonych prac. Na uwagę zasługuje również szeroki zasób źródeł informacji wykorzystanych do przygotowania artykułu.

Trzecim artykułem wskazanym w rozprawie jest przygotowany przez Doktoranta tekst „*Economic Aspects of Marine Spatial Planning: The Case of Offshore Wind Farms in Poland*” opublikowany w czasopiśmie Studia Regionalne i Lokalne w 2004 roku. Czasopismo uzyskało wycenę 40 pkt. według wykazu MEiN, jednakże nie zostało przypisane do dyscypliny ekonomia i finanse.

W swoim badaniu Autor podejmuje się trudnego zadania oszacowania ekonomicznej wartości przestrzeni morskiej (renty) dla sektora morskiej energetyki wiatrowej. Zastosowane podejście, uwzględnia zarówno stosowane w sektorze rozwiązania techniczne, koszty budowy oraz koszty operacyjne farm wiatrowych, ich potencjał produkcyjny, a także przychody ze sprzedaży energii. Swoimi kalkulacjami obejmuje siedem farm wiatrowych będących obecnie w fazie realizacji w Polsce. Wywód prowadzony jest w sposób spójny i przejrzysty, a uzyskane wyniki odpowiednio komentowane, włączając szeroki opis ograniczeń i wyzwań badawczych na przyszłość.

Dla poprawy czytelności warto byłoby jednak nieco rozszerzyć warstwę prezentacyjną. Dotyczy to głównie uzyskanych wartości przepływów finansowych, szczególnie w kontekście prowadzonej, długookresowej analizy efektów (+25 lat). W swoich badaniach Autor uwzględnia dwa scenariusze dotyczące prędkości wiatru, które następnie wpływają na wolumen wyprodukowanej energii. Podejście takie jest zrozumiałe, choć ogranicza analizę elastyczności do jednego parametru. Z perspektywy kompleksowości zagadnienia, może lepszym rozwiązaniem byłoby stworzenie modelu wyjściowego, a następnie dokonanie analizy elastyczności w odniesieniu do szerszego spektrum parametrów. Taki układ pozwoliłby znacząco rozszerzyć zakres badania oraz uzyskanych wyników. W odniesieniu do kosztów operacyjnych, w perspektywie 25 lat ciekawym byłoby również uwzględnienie tzw. krzywej uczenia się sektora do której nawiązują duńskie czy brytyjskie analizy dotyczące rynku pracy MEW. Wzrost umiejętności, procesy automatyzacji (autonomizacji) czy optymalizacja operacyjna powinny skutkować obniżeniem kosztów OPEX w dłuższej perspektywie. Jako uwagę techniczną można również wskazać potrzebę uporządkowania lub uzupełnienia tabeli 4 o dodatkowe kryteria, bowiem poszczególne fazy cyklu życia farmy wiatrowej (pierwsza kolumna) występują tam naprzemiennie wprowadzając pewną niespójność.

Przedstawione w artykule treści potwierdzają zdolność Doktoranta do przygotowania oryginalnego rozwiązania problemu badawczego, a jednocześnie pokazują na umiejętność kompleksowego postrzegania zagadnień związanych z ekonomiką rozwoju i funkcjonowania sektora morskiej energetyki wiatrowej.

Czwartą pozycją na liście artykułów naukowych, wskazanych jako element rozprawy doktorskiej mgr Tomasza Laskowicza jest opracowanie Jego autorstwa zatytułowane „*The Perception of Polish Business Stakeholders of the Local Economic Impact of Maritime Spatial Planning Promoting the Development of Offshore Wind Energy*”. Artykuł został opublikowany w czasopiśmie *Sustainability*, które na wykazie MEiN uzyskało wycenę 100 pkt. Czasopismo nie zostało przypisane do dyscypliny ekonomia i finanse.

Trzonem badawczym artykułu jest identyfikacja kluczowych oddziaływań (pozytywnych i negatywnych), jakie potencjalnie mogą być generowane przez rozwój morskiej energetyki wiatrowej w wymiarze lokalnym, a następnie weryfikacja ich postrzegania przez lokalnych interesariuszy. Sam proces wpisany został w działania związane z przygotowaniem morskich planów zagospodarowania przestrzennego, w których lokalizacja farm wiatrowych na morzu stanowi istotny element składowy. Sama weryfikacja realizowana była poprzez proste badanie ankietowe oraz wywiady bezpośrednie z interesariuszami. Słabością badania, na które uwagę zwraca sam Doktorant jest ograniczona liczba respondentów (10 podmiotów). W tym kontekście można zauważyć pewną niespójność, bowiem w tytule artykułu istnieje odwołanie do „biznesu”, który w badaniu reprezentowany jest jedynie przez 6 podmiotów. Pozostała część (4 podmioty) to reprezentanci władz lokalnych i agencji rządowych.

Dużą wartością artykułu, jest natomiast rozbudowana część podsumowania wykorzystująca zarówno syntezę informacji uzyskanych podczas wywiadów, jak i odniesienia do dobrych praktyk i doświadczeń międzynarodowych, w której to Autor definiuje rekomendacje oraz działania jakie należałoby podjąć w sferze gospodarczej i społecznej. Skutkiem takich działań powinno być

zmniejszenie oporu i wątpliwości lokalnych społeczności co do efektów rozwoju MEW, a dla inwestorów usprawnienie i przyspieszenie procesu inwestycyjnego. Praca ma więc charakter aplikacyjny, a jej wyniki mogą być zastosowane w sferze gospodarczej oraz społecznej.

Piątym opracowaniem wskazanym przez Doktoranta jako element rozprawy doktorskiej jest tekst zatytułowany „*Spatial distribution of economic benefits from Offshore wind development: case studies of Poland and the United Kingdom*”, który został przesłany w dniu 1 września 2025 roku do czasopisma Przegląd Geograficzny (70 pkt. MEiN, czasopismo poza dyscypliną ekonomia i finanse). Recenzent podtrzymuje wątpliwości wskazane w pierwszej części recenzji o zasadności włączenia niniejszego opracowania do rozprawy, jednakże odniesie się również i do niego. Autorem manuskryptu jest Doktorant, choć w załączonym tekście (część 4) nie zostało to wskazane.

Głównym celem przeprowadzonego badania była identyfikacja wartości oraz struktury przestrzennej łańcuchów dostaw MEW w Polsce i Wielkiej Brytanii, co realizowano przy zastosowaniu zmodyfikowanej metody SEBA (*Spatial Economic Benefit Analysis*). Niewątpliwie najbardziej wartościowym elementem badania jest etap 2, w którym dokonano analizy struktury przestrzennej dostawców w skali europejskiej. Jest to szczególnie interesujące w kontekście toczącej się od lat dyskusji o tzw. *local content* dla morskich farm wiatrowych. Również Doktorant odnosi się do tej kwestii w pracy, zarówno we wstępnej części teoretycznej, jak i wnioskowej.

Weryfikacja przyjętej metody oraz kolejnych kroków procesu badawczego uwidacznia jednak pewną niespójność podejścia, bowiem trudno jest zidentyfikować bezpośrednie relacje pomiędzy poszczególnymi etapami. Mamy bowiem do czynienia z: 1) lokalizacją farm, 2) strukturą przestrzenną dostawców dla wybranych farm w skali europejskiej, 3) strukturą lokalizacji podmiotów zaangażowanych w MEW. Przyglądając się poszczególnym rysunkom ilustrującym wyniki badań (mapa Polski) widoczne są znaczne różnice pomiędzy etapami 2 i 3. Niestety w opracowaniu brak jest szerszej dyskusji na ten temat.

W ocenie recenzenta elementem dyskusyjnym w trzecim etapie badań jest również wykorzystane pojęcie „łańcuchów dostaw”. Autor wskazując na lokalizacje podmiotów, które zaangażowane są w taki łańcuch dostaw (*supply chains*) MEW, wymienia Warszawę (Polska) oraz Londyn (Wielka Brytania). Można założyć, że wynika to z faktu lokalizacji siedzib inwestorów (deweloperów) oraz firm wspierających, które zarządzają procesem budowy i eksploatacji farm wiatrowych. Przyjmując jednak, że pojęcie łańcucha dostaw powinno się raczej odnosić do struktur zapewniających obsługę dóbr fizycznych, w tym wypadku komponentów farm wiatrowych, zjawiska opisywane w manuskrypcie odnoszą się raczej do pojęcia łańcuchów wartości (*value chains*). Pozwoliłoby to na oddzielenie czynności operacyjnych oraz innych, równie ważnych z punktu widzenia sektora (np. finansowanie, obsługa prawna, zarządzanie projektem).

W pracy brakuje też szerszego komentarza, przynajmniej w części dotyczącej Polski, odnoszącego się do kluczowych interesariuszy aktywnych w poszczególnych obszarach przestrzennych, co jest zadaniem relatywnie łatwym nawet na podstawie powszechnie dostępnych informacji. Pojawiają się jednocześnie pewne nieścisłości, między innymi dotyczące lokalizacji portów instalacyjnych w Polsce. W tekście wskazuje się na Gdańsk i Gdynię (s. 118). Biorąc pod uwagę czas przygotowania manuskryptu (2025 rok), wiedza na temat budowy dwóch krajowych terminali instalacyjnych w Świnoujściu (Orlen Neptun) oraz Gdańsku (Istrana) była powszechnie dostępna.

U recenzenta wątpliwość budzi również wniosek Doktoranta, mówiący o potencjalnej centralnej roli Polski jako regionalnego hubu w łańcuchu dostaw MEW w wymiarze Bałtyckim („*a central role in a regional supply hub*”). Oczywiście Polska będzie dysponować dwoma terminalami instalacyjnymi (Świnoujście, Gdańsk), być może rozwinie produkcję konstrukcji stalowych w oparciu o przemysł

stoczniowy, czy wreszcie zapewni dostawy kabli energetycznych, jednakże w kontekście struktury kosztów budowy farm wiatrowych trudno przewidywać uzyskanie takiej, centralnej pozycji rynkowej.

Ostatnim, **szóstym tekstem**, wskazanym w części 4 rozprawy, jest opracowanie zatytułowane „*The Role of Offshore Wind Energy Development in Job Creation: A Real-Time Data Analysis Using LinkedIn in Poland, Germany and United Kingdom*”. Zgodnie z deklaracją Doktoranta, który w ślad za oświadczeniem (s. 41) jest jego współautorem (50%), manuskrypt został złożony w dniu 12 sierpnia 2025 roku do czasopisma *Local Economy*. Czasopismo uzyskało wycenę 70 pkt. według wykazu MEiN i zostało przypisane do dyscypliny ekonomia i finanse. Recenzent podtrzymuje wątpliwości wskazane w pierwszej części recenzji o zasadności włączenia niniejszego opracowania do rozprawy.

W pierwszej kolejności należy wskazać na liczne usterki techniczne występujące w tekście, co dotyczy głównie strony redakcyjnej (m.in. odmienne oznaczenia jednostek, zamienne stosowanie zapisów liczb PL/EN, interpunkcja, kompletność literatury). Tekst sprawia wrażenie niedopracowanego, co zapewne wynika z faktu, że nie przeszedł on weryfikacji ze strony redakcji czasopisma. Zastanawiający jest ponadto brak wskazania autorów tekstu w materiale.

Sam temat badawczy podniesiony w opracowaniu jest niezmiernie interesujący, zarówno z punktu widzenia naukowego, jak i praktycznego. Zaprezentowana próba wykorzystania analiz danych masowych generowanych (dostępnych) przez platformy internetowe, stanowi również ciekawy kierunek działań badawczych. O oryginalności podejścia świadczy również brak podobnych opracowań literaturowych dostępnych na rynku. Wątpliwości budzi natomiast oparcie badania o dane z platformy społecznej LinkedIn, która niewątpliwie pełni rolę portalu rekrutacyjnego, jednakże jest to raczej funkcja poboczna. Tego rodzaju narzędzie ma ograniczoną użyteczność w rekrutacjach do niższych stanowisk, co może wypaczać uzyskane rezultaty. Jako pewną nadinterpretację można uznać ponadto mówienie o trendach wynikających z przeprowadzonego badania. Same trendy powinny się odnosić do zmian danego zjawiska w czasie, a nie do określonej sytuacji/charakterystyce występującej w poszczególnych krajach (badanie objęło tylko okres marzec – maj 2024). Z perspektywy przedmiotu badań, o trendach można byłoby mówić raczej w kontekście kolejnych etapów cyklu życia farmy wiatrowej czy sektora w danym kraju, na co zresztą uwagę zwraca sam Doktorant (s. 147). Istotnym jest bowiem to, jaka jest struktura bieżąca poszczególnych rynków krajowych, czyli jaka część potencjału MEW jest w fazie przed inwestycyjnej, budowy i kompletowania czy też utrzymania i operacji. Struktura ta będzie w dużym stopniu wpływać na lokalizację miejsc pracy.

Pytania recenzenta

W toku prowadzonej oceny rozprawy zdefiniowano kilka pytań do Doktoranta, zarówno o charakterze technicznym, jak i merytorycznym. Zwracam się więc z prośbą o odniesienie się do poniższych kwestii:

- 1) Jaki jest obecny status publikacji nr 5 i nr 6, bowiem zgodnie z Ustawą tylko opublikowane artykuły mogą być częścią rozprawy doktorskiej?
- 2) Jak brzmi tytuł artykułu nr 6 oraz z czego wynikają rozbieżności występujące w rozprawie?
- 3) W odniesieniu do prac współautorskich, jaki jest realny wkład Doktoranta w przygotowanie poszczególnych artykułów (nr. 1, 6)?
- 4) W odniesieniu do publikacji nr 1 proszę o wskazanie, na ile publiczne systemy wsparcia dla deweloperów MEW (kontrakty różnicowe) wpływają na uzyskane wyniki oraz wyciągane z nich wnioski?

- 5) We wnioskach z badań prowadzonych w artykule nr 2 pojawia się stwierdzenie, że rozwój łańcucha dostaw MEW jest niewspółmierny do założonych celów, przy czym przyjmowany jest stały potencjał produkcyjny turbin wiatrowych w perspektywie do 2030 roku (rysunek 5). Czy uwzględniając plany rozwoju MEW nie powinniśmy jednocześnie zweryfikować przyszłych planów rozwojowych sektora przemysłowego pracującego na jego rzecz? Prosiłbym również o odniesienie się do kwestii offshoringu aktywności europejskich producentów komponentów MEW.
- 6) W publikacji nr 3 pojawia się wniosek brzmiący „morska energetyka wiatrowa charakteryzuje się wyjątkowo wysoką efektywnością ekonomiczną” (s. 29). Doktorant jednocześnie wskazuje (s. 86) na brak porównywalnych szacunków dotyczących innych sektorów gospodarki morskiej. Prosiłbym o szersze wyjaśnienie kwestii oraz przesłanek dla powyższego wniosku.
- 7) Czy informacje wykorzystane w analizach w artykule nr 5 dotyczące kontraktów deweloperów są informacjami o „rzeczywistych” (s. 20) czy „szacunkowych” (s. 26) wartościach? Proszę o wyjaśnienie metody pozyskiwania danych oraz sposobu kalkulacji wyników.
- 8) Czy w swoim badaniu zaprezentowanym w publikacji nr 6 Doktorant uwzględnił w grupie pracowników morskiej energetyki wiatrowej osoby zatrudnione w przemyśle wytwarzającym komponenty farm wiatrowych (m.in. turbiny wiatrowe, kable, konstrukcje wsporcze, stacje energetyczne)? Jak zdaniem Doktoranta powinno się kategoryzować tą część rynku pracy?
- 9) U recenzenta wątpliwość budzi wniosek Doktoranta zdefiniowany w publikacji nr 5, mówiący o potencjalnej centralnej roli Polski jako regionalnego hubu w łańcuchu dostaw MEW w wymiarze Bałtyckim. Proszę o szersze wyjaśnienie takiej oceny.

Podsumowanie

Przedstawiona do recenzji rozprawa pod tytułem „Identyfikacja ekonomicznego wpływu morskich farm wiatrowych na poziomie lokalnym na podstawie analizy przypadku farm brytyjskich i polskich” stanowi ciekawą i wartościową merytorycznie oraz poznawczo pracę, a wskazane w recenzji usterki oraz wątpliwości należy traktować głównie jako wsparcie w dalszych działaniach naukowych Doktoranta i nie wpływają one na końcową, pozytywną ocenę tejże rozprawy.

Zaprezentowany zbiór artykułów potwierdza szeroką wiedzę teoretyczną z obszaru ekonomii i finansów pana mgr Tomasza Laskowicza, a także specjalistyczną wiedzę branżową dotyczącą funkcjonowania i rozwoju sektora morskiej energetyki wiatrowej. Co istotne, prowadzone badania mają charakter interdyscyplinarny, nawiązując do takich obszarów jak zagospodarowanie przestrzenne, aspekty społeczne czy wreszcie zagadnienia związane z zarządzaniem czy polityką gospodarczą. Rozprawa potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, a także prezentuje oryginalne sposoby rozwiązywania problemów badawczych. Z punktu widzenia recenzenta niezmiernie ważnym aspektem jest tutaj również umiejętne odnoszenie uzyskiwanych wyników do wyzwań oraz potrzeb otoczenia gospodarczego i społecznego. Zdolności te potwierdza także uczestnictwo Doktoranta w projektach badawczo-rozwojowych czy też udział w przygotowaniu ekspertyz branżowych.

Stwierdzam, że przedstawiona do recenzji rozprawa spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim określone w art. 187 ust. 1-3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r., tym samym wnioskuję o jej przyjęcie i dopuszczenie pana magistra Tomasza Laskowicza do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

**Maciej Daniel
Matczak**

Elektronicznie podpisany
przez Maciej Daniel Matczak
Data: 2026.01.19 09:11:28
+01'00'